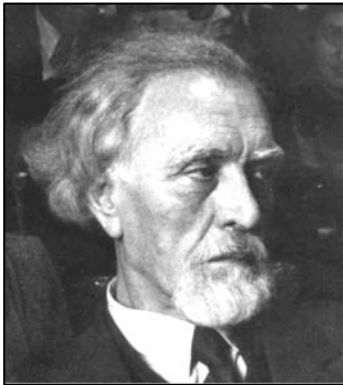

ПАМ'ЯТЬ

**ВІДОМИЙ ЛІКАР, ОРГАНІЗАТОР НЕВРОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ЗАКАРПАТТЯ,
ВИКЛАДАЧ УЖГОРОДСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ДМИТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ СНІГУРСЬКИЙ**

Дмитро Олександрович Снігурський — лікар-невролог, Заслужений лікар України, завідувач неврологічного відділення Ужгородської обласної клінічної лікарні, обласний невролог Закарпатського облздороввідділу, ба-

гаторічний голова обласного науково-практичного Товариства невропатологів і психіатрів, викладач медичного факультету Ужгородського державного університету, почесний громадянин міста Ужгород — ще зовсім недавно був серед нас: про нього розповідали один одному вдячні хворі, говорили студенти, завзято переказуючи зміст заняття, проведеного Д.О. Снігурським, і ніяковіли молоді лікарі від похвали свого вчителя після вдало проведеного клінічного розбору. Але чимало ужгородців перш за все знають і пам'ятають його як чудового лікаря, безмежно закоханого у свою справу. Він прожив довге, не без труднощів, щасливе життя. Минуло десять років із того часу, як відійшов у вічність у грудні 1999 року відомий не лише на Закарпатті, але й далеко за його межами лікар, людина з великої літери, який присвятив все своє життя служінню власному народу.

Народився Дмитро Олександрович Снігурський 8 листопада 1919 року в селі Татаринка Виньковецького району Кам'янець-Подільської області (нині Хмельницька) в родині православного священика. В пошуках роботи на початку 30-х років родина переїздить у місто Біла Церква. Живуть при лікарні, з молодих літ Дмитро допомагає мамі в лікарні і власними очима бачить таку важку, але завжди необхідну працю лікарів. У 1938 році Дмитро Олександрович закінчує середню школу і їде в Київ, вступає в медичний інститут, та через скруту вимушений відмовитися від омріяної професії лікаря, їде з Києва додому і вступає до Білоцерківського сільськогосподарського інституту. Велику Вітчизняну війну зустрів тут, у Білій Церкві. Відразу записався добровольцем до лав червоної армії

і на власному досвіді зазнав прикрість відступу, трагедію полону, щастя втечі та радість довгожданної Перемоги. Йому пощастило визволяти Західну Україну, Закарпаття, Чехословаччину. Салютував перемозі особисто в Празі.

Після війни продовжує навчання в сільськогосподарському інституті, але давнє покликання бентежить серце. Клопотання до високих інстанцій дали, врешті решт, результат: молодому Дмитру Олександровичу дозволено продовжити навчання в Львівському медичному інституті. В серпні 1951 року, після закінчення медінституту, направлений на роботу в Ужгородську обласну клінічну лікарню, в місто, яке особисто визволяв від фашистських загарбників. Роботу розпочав у неврологічному відділенні. З першого дня перебування в Ужгороді закохується в нього назавжди, перевозить до себе маму та родину брата Валентина, а сам віддається сповна улюбленій справі. Дмитро Олександрович проявив неабиякий хист лікаря-організатора та високу працездатність і в 1954 році був призначений завідувачем неврологічного відділення. Цей час післявоєнної відбудови збігся з організацією неврологічної служби краю. Новопризначений обласний невролог виїжджає в найвіддаленіші куточки області, за його безпосередньої участі створюються неврологічні відділення в райцентрах. Значною мірою дякуючи організаційному таланту Д.О.Снігурського, в Закарпатській області були виконані перші нейрохірургічні операції, а на початку 60-х створене нейрохірургічне відділення.

Ще в 50-х роках Дмитра Олександровича запрошували на роботу в новостворений Ужгородський державний університет. Його цікавила наукова робота, і весь свій вільний час він присвячував науковим дослідженням. Дмитро Олександрович бере участь у наукових конференціях та з'їздах, що проводяться в Москві, Ленінграді та Києві, активно співпрацює з новоствореним інститутом нейрохірургії в Києві та особисто з його директором А.П. Ромодановим. У Закарпатті в кінці 50-х років ХХ сторіччя в неврологічному середовищі вирує справжнє піднесення в науковому житті. Створюється та активно працює наукове товариство неврологів та психіатрів, готуються та проводяться наукові конференції за участі провідних фахівців із Москви, Києва та Риги, друкуються

тези доповідей і все це за безпосередньої участі Дмитра Олександровича. В колі його наукових зацікавленостей – інфекційні ураження нервової системи, судинна патологія, травматичні ураження головного мозку та їх наслідки. Багато уваги приділяється епілепсії, пошукам нових методів діагностики, виявленню причин виникнення цього важкого недуга, освоєнню нових дієвих способів лікування. Розпочато роботу над дисертацією, присвяченою діагностиці паразитарних уражень головного мозку. Набрано неабиякий матеріал, та особливий характер Д.О.Снігурського, його вимогливість у першу чергу до самого себе не дали можливості довести роботу до захисту. А тут почався новий етап у житті Дмитра Олександровича – його запрошено на викладацьку роботу в УжДУ. Нова робота поглинула повністю. Головне, чим вирізнявся Дмитро Олександрович як викладач, це його повага до молоді. Йому дуже подобались молоді цілеспрямовані особистості, на заняттях він розмовляв із ними як рівний, закликаючи молодих лікарів самостійно знаходити відповіді на поставлені ними запитання. Його заняття не торкалися виключно неврології, часто розмова виходила за межі медицини, сягаючи мистецтва, живопису, літе-

ратури. Студенти любили Д.О. Снігурського, охоче йшли на заняття, закохувались у неврологію і ще довго-довго підтримували тісні зв'язки з Учителем. Дмитру Олександровичу писали його учні з Києва, з усіх областей України, з далеких закутків Радянського Союзу, з Угорщини, з Ізраїлю, зі США.

Після виходу на пенсію, веде консультативний прийом в обласній клінічній поліклініці, де з радістю ділиться власним досвідом із молодими лікарями. З'являється трохи більше вільного часу, і його запрошують майже на кожну культурну подію міста. З великою радістю бере участь у відкриттях виставок закарпатських художників, його думку цінували видатні митці пензля. Відвідує театральні вистави, концерти. За значні заслуги перед Ужгородом Д.О.Снігурський обирається почесним громадянином міста, його іменем названа одна з вулиць.

Вдячні учні та цінувальники його таланту посприяли відкриттю пам'ятного барельєфа в річницю смерті в заснованому ним відділенні неврології Закарпатської обласної клінічної лікарні імені Андрія Новака, а до 90-річчя з дня народження випустили пам'ятну книгу споминів „За покликом серця”.

Олександр Пулик,

кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини факультету післядипломної освіти Ужгородського національного університету, завідувач неврологічного відділення Закарпатської обласної клінічної лікарні імені Андрія Новака

БІБЛІОГРАФІЯ ПРО ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ ДМИТРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА СНІГУРСЬКОГО

I. ОПУБЛІКОВАНІ НАУКОВІ ПРАЦІ

1959

1. К вопросу о стловых энцефалитах в Закарпатье по материалам неврологического отделения областной больницы // Тезисы докладов 1-й областной научн. конф. невропатологов и психиатров Закарпаття, 18-19 июня 1959 г./ УжГУ.- Ужгород, 1959.- С. 28-29.

1960

2. К вопросу прижизненной диагностики цистицеркоза головного мозга // Вторая областная конф. невропатологов и психиатров Закарпаття: Доклады и сообщения, 22-23 сентября 1960 г./ УжГУ.- Ужгород, 1960.- С. 51.

1962

3. О дизэнцефальном синдроме гриппозной этиологии по материалам неврологического отделения областной клинич. больницы // Матер. совещания по проблеме: «Витамины в неврологии» и 3-ей областной научн. конф. невропатологов и психиатров Закарпаття, 18-20 июня 1962 г. / УжГУ.- Ужгород, 1962.- С. 119-120.

1964

4. Редкий случай сочетания неврофиброматоза с поликистозом внутренних органов // Тезисы докладов и сообщения к юбилейной клин. конф. Закарпатского обл. отдела здравоохран., областной клинич. больницы и мед. факультета Ужгородского гос. ун-та, посвящен. 20-летию освобождения Закарпаття от фашистских захватчиков, март 1965 г.- Ужгород, 1964.- С. 260-265. Соавт. Н.В. Полажинец.

5. Состояние неврологической службы в Закарпатской области за годы Советской власти // Тезисы докладов и сообщения к юбилейной клин. конф. Закарпатского обл. отдела здравоохр., областной клинич. больницы и мед. факультета Ужгородского гос. ун-та, посвящен. 20-летию освобождения Закарпаття от фашистских захватчиков, март 1965 г.- Ужгород, 1964.- С. 62-65.

1970

6. Эпидемиологические исследования рассеяного склероза в УССР // Матер. IV-го Всесоюзного съезда невропатологов и психиатров. Т-1, 1970.- М.-С. 38-40. Соавт. Т.Т.Романович.

1984

7. Клинико-эпидемиологическая характеристика нарушений мозгового кровообращения, регистрируемых в зоне Украинских Карпат // Журн. невропатологии и психиатрии.- 1984.- № 8.- С. 1154-1157; МРЖ.- 1985.- Р. IX.- № 2.- Публ. 221. Соавт.: Б.А. Булеца, И.И. Игнатович.

1985

8. Пам'яттю висвітлений час (До 40-річчя возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною):[нарис] // Закарпатська правда.- 1985.- 21 березня.

II. ЛІТЕРАТУРА ПРО ДМИТРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА СНІГУРСЬКОГО

9. Сухан Ю. Березы, березы...: Очерк // Закарпатская правда.- 1961.- 15 февраля.
10. Шуйская Г. Сестричка: [Очерк] // Комсомольское знамя.- 1963.- 20 ноября.
11. Історія міст і сіл Української РСР: В 26 т. Закарпатська область / За ред. В.І. Білоусова та ін.- К., 1969.- С. 104.
12. Ладыжец В. Доброго вам здоров'я! // Закарпатская правда.- 1979.- 6 ноября.
13. Шип Ю. Нервові клітини (Лікарю Д.О. Снігурському на честь його 60-річного ювілею присвячу):[Усмішка] // Молодь Закарпаття.- 1979.- 17 листопада.
14. Угляренко П. Мадонна и кожаный пиджак (Посвящаю доктору Д.Снегурскому к его 70-летию):[Рассказ] // Закарпатская правда.- 1989.- 18 ноября.
15. Уральский Л. Сказание о докторе Снегурском // Единство-плюс.- 1994.- 26 марта.
16. Осередок освіти, науки, культури. Ужгородському державному університету— 50 років / І.М. Гранчак, О.Д. Довганич, В.Ю. Сливка, В.В. Туряниця; УжДУ.—Ужгород, 1995.— С.15, 89.
17. Ортутай Л. Почесні громадяни м.Ужгорода: Дмитро Снігурський. Він давно вже став легендою (До 80-річчя з дня народження) // Ужгород.- 1999.- 9 жовтня.
18. Виповнилося 80 років шанованому у краї лікареві Дмитру Снігурському // Срібна Земля-Фест.- 1999.- 11-17 листопада.
19. Пам'яті Д.О. Снігурського: [Некролог] // Новини Закарпаття.- 1999.- 23 грудня.
20. Пам'яті Дмитра Олександровича Снігурського:[Некролог] // Ужгород.- 1999.- 25 грудня.
21. Роженко М., Богацька Е. Сосни Биківні свідчать: злочин проти людства. Кн.1. / Всеукр. історико-культурне просвітницьке тов-во „Меморіал” ім. Стуса, Всеукр. тов-во політ'язнів і репресованих, Київське тов-во політ'язнів і жертв репресій.- К.: Укр. центр духовн. культури, 1999.- 364 с.
22. Булеца Б.А. Світлої пам'яті заслуженого лікаря України Дмитра Снігурського (До 80-річчя від дня народження) // Науковий вісник Ужгородського університету, сер. „Медицина”.- Ужгород, 2000.- Вип. II.- С. 318.
23. Ігнатович І. Дмитро Снігурський // Ветерани (До 55-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні) / МО і науки України, УжНУ, Рада ветеранів ВВійни і праці; Гол. редкол. В.І. Добош.- Ужгород: Вид-во УжНУ, 2000.- С. 79-80.
24. Ігнатович І. Снігурський учив бачити прекрасне // Ужгородський університет.- 2000.- 6 травня.
25. Галочкіна Л. Увічнений у бронзі: [Відкр. мемор. дошки на честь невропатолога Д. Снігурського] // Молодь Закарпаття.- 2002.- 30 березня.
26. Дух і ревність. Владика Снігурський та інші перемишляни. Т. II. / ”Перемиська бібліотека” Перемиського відділу Об'єднання українців у Польщі; Упор. В.Пилипович.- Перемишль-Львів, 2002.-297 с.
27. Пам'яті Учителя і Людини: [Про відкр. мемор. дошки на честь невропатолога Д. Снігурського в обл. лікарні] // Ужгород.- 2002.- 30 березня.- С. 6.
28. Нариси історії Закарпаття. Т.ІІІ (1946-1991) /Кер. авт. кол. М.М. Болдижар; Відпов. секр. М.П. Макара.- Ужгород: Госпрозрах. редакційно-видав. відділ Управління у справах преси та інформації, 2003.- С. 283.
29. Історія медичного факультету Ужгородського національного університету. До 60-річчя медичного ф-ту Ужгородського національного університету / За ред. С.О. Бойка; УжНУ, мед. ф-т.- Ужгород, 2005.— С. 108.
30. Ужгородський національний університет на порозі III тисячоліття / Гол. редкол. М.М. Вегеш; Відпов. ред. М.М. Басараб, В.В. Браславець.— Ужгород: Карпати, 2005.— С. 78.

31. Мальцовська М. Открытый до світла свого краю // Русин.- 2006.- № 1-2.- С. 9-10.
32. Пулик О. Р. Розвиток неврологічної служби на Закарпатті за 60 років (1946-2006), присвяч. ювілейній наук.-практ. конф. з нагоди 60-річчя неврологічної служби Закарпаття (8-9 вересня 2006 р., м. Рахів).- Ужгород, 2006.- С. 5-6.
33. Розвиток та досягнення неврологічної служби Закарпаття за 60 років /О.Р.Пулик, М.І.Туранчик, М.В.Гирявець, В.І. Чопей // Науковий вісник Ужгородського університету, сер. „Медицина”.-Ужгород, 2007.- Вип. 30.- С. 186-189.
34. За покликом серця. До 90-річчя від дня народження Дмитра Снігурського: Штрихи до біографії. Спогади. Бібліографія. Фотоматеріали / Редагув. та упор. Н. Вакула; Передмов. О. Пулик.—Ужгород: ТИРРА, 2009.— 84 с.

ІІІ. ДМИТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ СНИГУРСЬКИЙ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ

35. Микита В. Лікар Д.Снігурський, 1968 р.: полотно, олія // Володимир Микита: живопис. Альбом / Авт.-упор. Г.С.Островський.— К.: Мистецтво, 1983.—Кольор.; 130 x 55.—№ 18.—(Власність Кіровоградського краєзнавчого музею).
36. Черний І. Портрет Д.А.Снегурського (Фрагмент), 1985 г.: картон, масло, темпера // І. Черний из Ужгорода: [альбом] / Авт. вступ. ст. и сост. С.Политько.— Ужгород, 1996.— Цв.; 110 x 95.— № 15.
37. Роман В. Снігурський Д.О., заслужений лікар України, 2002 р.: камінь, бронза: [Барельєф].—73 x 70.— (Власність неврологічного відділення обласної клінічної лікарні, м. Ужгород).
38. Микита В. Невропатолог Д.Снігурський, 1968 р.: полотно, олія //Володимир Микита. Альбом / Авт. і упор. проекту О. Юрченко-Микита; Вступ. ст. О.Федорук.—К.: Артанія Нова, 2006.—Кольор.; 130 x 55.— С. 22.
39. Микита В. Невропатолог Д.Снігурський, 1968 р.: полотно, олія // Володимир Микита: [альбом] / Вст. ст. О.Сидора-Гібелінди; Уклад., ред. Л.Мельник.—Ужгород: Вид-во О.Гаркуші, 2008.— Кольор., 130 x 55.— С. 24.

Укладач Наталія Вакула,
*провідний спеціаліст
медичної бібліотеки Обласного медичного
інформаційно-обчислювального центру*

ДМИТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ СНИГУРСЬКИЙ – ТАЛАНОВИТИЙ ЛІКАР, ПЕДАГОГ, ОРГАНІЗАТОР НЕВРОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ДО 90-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

Неврологія Закарпаття має гарну та славну історію, пов'язану з видатними постатями. Серед них провідне місце належить Дмитру Олександровичу Снігурському, учителеві багатьох поколінь неврологів, працюючих у Закарпатській області і далеко за її межами.

Сотні людей зобов'язані йому і здоров'ям, і життям, а лікарі — умінням і навикам, які він щедро їм передав. Згадується, що Дмитро Олександрович прожив важке і нелегке життя, але прожив його з честю і достойно, залишаючи по собі і добрий слід на землі, і добру пам'ять серед людей. Він віддав все, що тільки може віддати людина, заохана у свою справу.

Дмитро Олександрович Снігурський народився 8 листопада 1919 року в селі Татаринка Вільковецького р-ну Кам'янець-Подільської області (зараз Хмельницька).

Мати – Маргарита Мокіївна, 1890 року народження, уроджена Попель, була донькою священика. Навчалася в гімназії у м. Кам'янець-Подільськ. Після її закінчення працювала вчителькою початкових класів у м. Тульчин. У 1910 році була повінчана з Олександром Снігурським. По лінії матері в роду були священики і мав місце родинний зв'язок із Миколою Леонтовичем, відомим автором обробок українських народних пісень, зокрема “Щедрика”. Померла 30 серпня 1979 року в м.Ужгород на 89-му році життя.

Батько — Олександр Андрійович Снігурський, 1886 року народження, теж із сім'ї священика. Народився в м. Чернятин Подільської губернії. Спочатку вчителював, а згодом, під кінець Першої світової війни, як і батько, стає священиком. Достеменно не відомо, проте не виключено, що Олександр Андрійович має родинне відношення до

єпископа Іоана Снігурського (1784-1847 рр.), про якого відомо, що у 1818-1847рр. виконував свою єпископську місію в Перемишлі. Владика Снігурський, будучи високоосвіченою людиною, доктором богослов'я, деканом богословського факультету Віденського університету, тайним радником імператора, великим філантропом і меценатом, ревно дбав про культурну спадщину свого народу: він заснував дяко-вчительський інститут, єпархіальну друкарню, запровадив хоровий спів у кафедральній церкві та організував музичну школу, сприяв функціонуванню народних шкіл, утримував і комплектував рідкісними виданнями парафіяльну бібліотеку, заохочував людей вживати українську (руську) мову, створив фонд допомоги для убогих вдів і сиріт. Його племінник і його вихованець – Михайло Вербицький із часом став автором музики гімну України “Ще не вмерла Україна”.

Відомо і те, що до сьогодні, недалеко від Кам'янець-Подільська, на річці Рудка (притока Дністра), височить дубовий хрест на могилі священика Григорія Снігурського, також можливого родича.

У сім'ї Снігурських народжувалося багато дітей, проте більшість із них помирала ще немовлятами. Вижили Юрій, Дмитро і наймолодший Валентин. Найстарший Юрій помер сімнадцятирічним юнаком від туберкульозного менінгіту.

У м. Затонськ (тепер Вінківці) Дмитро Олександрович навчався до 1934 року. Тут, на Хмельниччині, сім'я пережила страшні 1932-1933 роки – голод. Страх перед можливістю його повторення залишився в пам'яті Дмитра на всі роки.

1934 року сім'я Снігурських переїжджає у м. Біла Церква Київської області. Батько працював землепопом на Водобуді, а мати – препаратом у сільсько-господарському інституті. Винаймали кімнату поблизу парку Олександрія, який колись належав до маєтку польської графині Олександри Браницької. У цьому старовинному парку було проведено чимало днів юності Дмитра Олександровича. Парк плавно спускався до річки Рось, яку чудово описав класик М. Нечуй-Левицький.

Навчання Дмитра Олександровича продовжувалося в середній школі № 9. Тут він захоплювався історією, літературою, був жадібним до книг, писав вірші.

Життя круто змінилося, коли у грудні 1937 року рішенням особливої трійки НКВС був заарештований батько. Після арешту мати Дмитра Олександровича рік возила передачі до Києва і їх приймали. Тільки через десятки років сім'я довідається про те, що він був репресований за “контрреволюційну” діяльність і розстріляний уже через місяць після арешту в м. Київ, тобто у січні 1938 року. 1989 року родина одержала документ про реабілітацію, а в 1999-му з книги “Сосни Биківні свідчать: злочин проти людства” дізнались, що

лежить батько Дмитра Олександровича у Биківнянському лісі з тисячами інших закатованих.

Як жінка “ворога народу” мати змушена була звільнитися з роботи. З двома дітьми позбулася помешкання. Невідомо як далі повернулося б життя, якби на шляху не зустрілася чужина і небайдужа людина – головний лікар II міської лікарні Анатолій Васильович Савинський. Він дав притулок сім'ї Снігурських у приміщенні лікарні, а матері — роботу сестри-господарки.

У 1938 році після закінчення середньої школи Дмитро Олександрович вступив до II Київського медінституту, однак у зв'язку з важким родинним становищем, був вимушений покинути навчання в Києві і переїхати до матері, у Білу Церкву. Тут він продовжив навчання у Білоцерківському сільсько-господарському інституті на ветеринарному факультеті. Встиг закінчити три курси, коли почалася війна. Інститут був евакуйований у тил.

1941 року, як і всі однолітки студенти, Дмитро Олександрович добровольцем записався до лав Червоної Армії. Починаючи з правобережної України, з боями відходив до м. Полтава. Під м. Оржиця під час оточення був поранений у ногу і тяжко контужений. У такому стані він потрапив у полон і був відправлений у табір для військовополонених у м. Кіровоград. Із шпиталю, котрий обслуговувався російськими військовополоненими лікарями та за їх допомоги, був відпущений як інвалід додому. По дорозі Дмитра Олександровича та ще двох вояків затримали місцева поліція і німецька жандармерія. Вони знову відправили їх у табір м. Кіровоград, проте їм вдалося втекти.

До середини 1942 року Дмитро Олександрович лікувався вдома, у Білій Церкві, а коли зміцнів, став працювати чорноробочим на базі “Заготскот”.

У 1943 році фашисти сміливо хазяйнували у Білій Церкві. Працездатне населення відправляли на роботу до Німеччини. Щоб не потрапити на примусові роботи, Дмитро Олександрович за допомогою головного ветлікаря району влаштувався ветфельдшером у село Лобачево Володарського р-ну, в якому на той час був розвинений партизанський рух і фашисти боялися з'являтися у тих місцях.

Наприкінці 1943 року, після визволення Білої Церкви від фашистів, Дмитро Олександрович разом із військами Червоної Армії знову вирушає на фронт у складі 138 мотострілкової роти, 18 армії, 4 Українського фронту ветфельдшером. Командував армією генерал-лейтенант В. Ю. Васильєв. З визвольними боями він пройшов по Західній Україні, через Закарпаття, місто Ужгород в Чехословаччину. Разом із чеськими і словацькими воїнами штурмували Дуклю і внесли прапор Перемоги і Свободи у Злату Прагу.

За відмінне виконання бойових завдань, за визволення Закарпаття від окупантів командуванням був нагороджений орденом “Червона Зірка” та

медаллю “За Перемогу над Німеччиною”. За визволення Чехословаччини нагороджений орденом Чехословацької Республіки. Наказом Верховного головнокомандуючого виголошені подяки за подолання Карпат і за визволення міст: Гуменне, Михайлівці, Шаторолья-Уйхель, Кошице, Спішка Нова Вес, Попрад, Ружомберок, Жиліна, Богулеш, Оломоуц та ін.

Після демобілізації на підставі Указу Президії Верховної Ради від 25 вересня 1945 року Дмитро Олександрович продовжує навчання на ветеринарному факультеті.

У 1946-му за дозволом Управління у справах вищої школи при Раді Міністрів УРСР вступив до Львівського медичного інституту, на лікувальний факультет. Отримавши у 1951 році диплом лікаря, був направлений на роботу в Закарпатську область, у знайомий уже Ужгород.

По приїзді в м. Ужгород, у серпні 1951 року, Степан Миколайович Микуланинець, тодішній завідувач облздороввідділу, після короткої розмови з молодим спеціалістом, за плечима якого ветеринарний і лікувальний факультети, гарячі і загартовані роки війни, направив Дмитра Снігурського у розпорядження головного лікаря Ужгородської обласної клінічної лікарні для роботи по спеціальності невропатолог. Розпочалася щоденна робота лікаря-ординатора в неврологічному відділенні в одному з найвідповідальніших відділень лікарні. Сорок неврологічних ліжок тоді були розміщені в одному з приміщень психіатричного відділення, яке очолювала Підгірна Т.Д. Характерною і особливою рисою молодого лікаря було серйозне ставлення до роботи. І не просто до роботи, але й праці над собою. Завдяки великій працездатності, знанням, ерудиції дуже швидко Дмитро Олександрович став блискучим діагностом і чудовим лікарем.

1954 року Дмитра Олександровича призначають завідувачем неврологічного відділення і позаштатним обласним неврологом. Виконуючи цю роботу, Дмитро Олександрович проявив великі організаторські здібності, багато зробив для розвитку ліжкової неврологічної мережі і підготовки кваліфікованих кадрів – лікарів-невропатологів для лікувальних закладів області, які швидкими темпами організовувались у кожному районі. Це був початок створення не лише окремих неврологічних відділень у лікарнях, але й неврологічної служби області взагалі. Дмитро Олександрович усвідомлював, що без кваліфікованих спеціалістів на місцях не може бути справжньої неврологічної допомоги. Під його керівництвом було розпочато і налагоджено амбулаторно-поліклінічний прийом у лікарнях районних центрів, запроваджено диспансеризацію хворих. Стационарна неврологічна допомога здійснювалась у неврологічному відділенні обласної клінічної лікарні, де було створено додаткові ліжкомісця і чисельність їх була доведена до 55. Стационари неврологічних відділень згодом запрацювали також у Мукачівській та Берегівській

районних лікарнях (по 30 ліжок). Крім того були проведені заходи по створенню від 5 до 15 неврологічних ліжок у складі терапевтичних відділень в інших міських та районних лікарнях. При кожній лікувальній установі почали функціонувати добре укомплектовані фізіотерапевтичні кабінети, подекуди з використанням місцевих курортних факторів, в яких широко почали застосовувати світло-, електро-, грязе-лікування. З'явилися лікарі-фізіотерапевти, а фізпроцедури робили підготовлені середні медпрацівники. Завдяки цьому з року в рік в області удосконалювалася система комплексного лікування різноманітних гострих та хронічних захворювань.

З часом усі центральні й дільничні районні лікарні були укомплектовані кваліфікованими лікарями-невропатологами, які вели прийом хворих у 18 неврологічних кабінетах. У більшості медичних закладів було створено як цілком новий лікувальний профіль із хорошою матеріальною базою неврологічні відділення. Наприклад, Мукачево. Тут в одному лише неврологічному відділенні було організовано 60 ліжок. У місті працювало 17 невропатологів на чолі з досвідченим спеціалістом К. Баллою. У тому ж Мукачеві була організована і чудова дитяча неврологічна клініка з висококваліфікованими спеціалістами Л. Пургаліною, М. Сидір. Як самостійна одиниця тут також працювало відділення для дітей, хворих на тубменінгіт. Так само неврологічна служба була поставлена і в інших районних центрах області. У зв'язку з цим спеціалізована неврологічна допомога була наближена до населення, що зменшило захворюваність як центральної, так і периферичної нервової систем. Загальна кількість стаціонарних ліжок в області станом на 1964 рік вже була 195, а лікарів-невропатологів налічувалось 39.

У цей час на службу медицині Закарпаття успішно була поставлена авіація. При районних центрах медичної допомоги облаштовувались посадочні майданчики для літаків і гвинтокрилів. Статистичні дані розповідають, що якщо в 1948 році вільоти спеціалістів були поодинокими, то в наступні роки їх кількість значно зросла. В 1950 році кількість ургентних вильотів у райони в загальному зросла до 257 вильотів і була здійснена лікарями 12 спеціальностей. Дмитро Олександрович, будучи консультантом планово-консультативної та екстреної медичної допомоги при обласній клінічній лікарні, налагоджував покращення неврологічної допомоги населенню області. Так, у 1960 році невропатологами було здійснено 140 вильотів, у 1963р. – 156, а в 1966 р. відповідно 186. З часом збільшилось і перебування неврологічних спеціалістів у райцентрах для надання медичної допомоги й кількість проконсультованих хворих також зростала. Такі заходи значно сприяли покращенню ситуації по захворюваннях у районах краю.

За активної участі Д.О.Снігурського велика увага приділялася підвищенню кваліфікації невропатологів області. Він добре усвідомлював, що без щоденної праці над собою не може бути спеціаліст професіоналом своєї справи. Здійснюючи щоденну велику методичну та координуючу роботу з проблем неврології в районах області, Дмитро Олександрович створює методичний та організаційний центр неврологічної допомоги при неврологічному відділенні обласної клінічної лікарні, де під його керівництвом працювали висококваліфіковані спеціалісти. Відділення також слугувало навчальною базою для медичного факультету Ужгородського державного університету. Таким чином, усі спеціалісти-неврологи області планово пройшли курси первинної спеціалізації на базі неврологічного відділення обласної клінічної лікарні, а згодом – на базі Інституту удосконалення лікарів у м. Київ та м. Львів.

У перші ж роки співробітниками кафедри неврології Ужгородського університету була розгорнута велика наукова і пошукова робота по вивченню крайової патології. Вивчалися вогнища двохвильового кліщового енцефаліту, поширення розсіяного склерозу. Заслужують на увагу і самостійні дослідження Дмитра Олександровича, опубліковані в наукових збірниках університету. Його перу належать праці про цистицеркоз головного мозку (1960 р.), про клініку стовбурового енцефаліту на Закарпатті (1959 р.), про дienceфальний синдром гриппозної етіології” (1962 р.), клініко-епідеміологічну характеристику порушень мозкового кровообігу (1984р.). Він опікувався і брав участь у пошукових дослідженнях із проблеми вітамінів у неврології. Дані, описані в працях, охоплюють багаторічні спостереження і досвід. Безумовно, що у роки, коли про сьгоднішні методи досліджень, такі як комп’ютерна томографія і магнітно-резонансна томографія, клініцисти ще не могли навіть мріяти, ці дані мали велике значення для лікарської практики, бо досконале знання особливостей клінічного перебігу хвороби мали вирішальне значення для встановлення діагнозу.

1957 року Д.О. Снігурський разом із лікарем В.В. Заїченком закінчив курси спеціалізації з нейрохірургії в НДІ нейрохірургії в м. Київ. Були зроблені перші операції в обласній лікарні Дмитром Олександровичем у парі з хірургом Г.Л. Степаняном або травматологом І.С. Циткіним. Так були впроваджені перші нейрохірургічні операції в області, а також докладено чимало зусиль для організації нейрохірургічних ліжок, а згодом і нейрохірургічного відділення у складі обласної клінічної лікарні, яке очолив Василь Васильович Заїченко. Саме завдяки Дмитру Олександровичу була започаткована нейрохірургічна допомога для населення краю.

1958 року створюється обласне Наукове товариство невропатологів і психіатрів. Чимало уваги Дмитро Олександрович приділяв його роботі, а

згодом і очолює аж до виходу на заслужений відпочинок. Енциклопедичні знання, професійна інтуїція допомагали Дмитру Олександровичу відстежувати актуальні питання практичної медицини, які успішно обговорювались на пленарних засіданнях товариства і визначали напрямки наукової роботи, що значно піднімало якісний рівень кваліфікованої неврологічної допомоги. В результаті було проведено три обласні наукові конференції у 1959, 1960, 1962 рр. за участі невропатологів і психіатрів не тільки Закарпатської області, але й з інших центрів — Москви, Ленінграда, Києва, Харкова тощо.

Дмитро Олександрович неодноразово виступав з доповідями, лекціями і на клінічних конференціях, часто з розбором складних випадків неврологічних захворювань, обговорював із колегами найсучасніші досягнення теоретичної й практичної медицини в питаннях неврології, часто бував у відрядженнях у різних містах Радянського Союзу, беручи участь у роботі високих наукових форумів країни.

60-ті роки стали визнанням його заслуг. За багаторічну високопрофесійну роботу, за значний особистий внесок у розвиток охорони здоров’я в області його нагороджено орденом „Знак пошани” (1961р.), а згодом присвоєно почесне звання „Заслужений лікар Української РСР” (1965 р.), але справжньою винагородою йому була любов та повага людей, що зверталися по допомогу чи за порадою.

Не зупиняючись на досягнутому, Дмитро Олександрович постійно в пошуках, у самоутвердженні, самовдосконаленні. Нічого посереднього, заспокійливо постійного, байдужого в житті. Завжди вперед. Саме таку позицію шукав у людях, які стали з ним на спільну дорогу. Ось чому багаторічна діяльність практикуючого лікаря поєдналася з педагогічною. З 1969 року Дмитро Олександрович перебуває на педагогічній ниві на медичному факультеті Ужгородського державного університету, залишаючись водночас провідним консультантом в обласній клінічній лікарні. Він переходить працювати на кафедру неврології і психіатрії УжДУ. Займав скромну посаду асистента кафедри. Можна з впевненістю твердити, що педагогічний такт, високий інтелект, уміння розпізнати сильні та слабкі місця душі особистості завоювали йому шану і любов серед студентської молоді. Дмитро Олександрович був вимогливим викладачем. Умів слухати, умів говорити і переконувати. Будучи людиною енциклопедичних знань, він щедро ділився знаннями і багатим досвідом, готував висококваліфікованих спеціалістів, виховував у них не тільки професійні навички, але й працелюбність, професійну активність, творче засвоєння такої важливої дисципліни, як неврологія, і був для них Вчителем Життя. Він виховав цілу плеяду талановитих лікарів, багатьом із них відкрив шлях до вершин науки. Його учні сьгодні відомі в краї та за його

межами, вони стали визнаними і заслуженими лікарями, науковцями, зокрема Михайло Бідзіля, Микола Поліщук, Іван Ігнатович, Валентина Трет'як, Олександр Пулик, Володимир Смоланка, Єва Дравецька (працює в Угорщині), Олександр Маускоп (керівник „Клініки головного болю” в Нью-Йорку) та багато інших нині працюючих неврологів в області та за її межами. В кожному з них часточка Дмитра Олександровича Снігурського. Він гордився ними і казав: „Життя продовжується”.

Протягом усього життя Дмитро Олександрович був прикладом великої працездатності й цілеспрямованості. Він жив роботою, був дуже вимогливим до себе та підлеглих. Водночас у нього була відкрита душа: уважно вислухає співбесідника, допоможе порадою і справами. Був надійною людиною. Людиною слова і честі.

З 1990 року Дмитро Олександрович на пенсії, але продовжував працювати, бо до лікаря Снігурського мріяв потрапити кожен, хто мав проблеми зі здоров'ям або чув про чудодійне його лікування. Та й Дмитро Олександрович не уявляв себе на відпочинку, без щоденної роботи. До пізнього вечора не зменшувалась черга пацієнтів, але й ніхто не розходився, бо кожен знав, що буде обов'язково прийнятий. Це означає, що люди довіряли йому, тому що знали його працю, знали його високе почуття обов'язку як лікаря, як громадянина, як людини. А потім ще невідкладні справи у відділенні та інші обов'язки... Чи хтось рахував їх?.. В усіх цих справах Дмитро Олександрович був напрочуд енергійним, принциповим, із певною життєвою позицією, але водночас був надзвичайної доброти людиною.

19 грудня 1999 року після перенесення важкого інфаркту, серцевої декомпенсації Дмитро Олександрович Снігурський переступив межу вічності.

Наше життя – це пошук смислу, призначення людини. Дмитрові Олександровичу вдалося знайти своє призначення в житті — допомагати людям. І цей свій обов'язок він виконав сповна. Як особистість і лікар для міста він став легендою, бо жертвовно присвятив себе людям і її величності МЕДИЦИНІ.

Служіння людині, її здоров'ю та щастю – ось вся суть благородного життя Дмитра Олександровича Снігурського. З його іменем пов'язані організація й розвиток неврологічної та нейрохірургічної служб у Закарпатті. За видатну діяльність у розвитку охорони здоров'я Президія Верховної Ради Української РСР Указом від 24 червня 1965 року присвоїла йому звання „Заслужений лікар Української РСР”. За особистий внесок у розвиток медицини і охорони здоров'я Закарпаття та, враховуючи заслуги перед містом і з нагоди 1105-ої річниці м. Ужгород, Ужгородська міська рада XIV сесії III скликання своїм рішенням від 24 вересня 1999 року присвоїла Дмитру Олександровичу звання „Почесний громадянин м. Ужгород” і нагородила грамотою. В пам'ять про нього його іменем названа одна із вулиць міста (район Боздош). 2002 року у відділенні неврології обласної клінічної лікарні на честь видатного лікаря, педагога встановлено барельєф, який нагадує, що саме з іменем Д.О. Снігурського пов'язані досягнення відділення. А сьогодні до славних урочистостей із нагоди 90-річчя від дня його народження вийшло книжкове видання “За покликом серця”, присвячене життю і невтомній діяльності Дмитра Олександровича Снігурського – Лікаря, Громадянина, Людини, ім'я якого навічно закарбовано в історії розвитку нашого краю.

Наталія Вакула,
*провідний спеціаліст
медичної бібліотеки Обласного медичного
інформаційно-аналітичного центру*